

Justitiekammarens betänkande

1980/81: 33

om anslag till polisväsendet m. m. (prop. 1980/81: 100, bil. 5, B, jämte motioner)

ANDRA HUVUDTITELN

Polisväsendet

1. **Rikspolisstyrelsen.** Regeringen har i proposition 1980/81: 100, bilaga 5 (justitiedepartementet) under punkt B 1 (s. 26–28) föreslagit riksdagen att till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 204 797 000 kr.

Motion

I motion 511 av Frida Berglund m. fl. (s) hemställs att riksdagen måtte besluta uttala sig för att titeln rikspolischef ändras till generaldirektör för rikspolisstyrelsen.

Utskottet

Riksdagen har nyligen fattat beslut om riktlinjer för en reform i fråga om polisens uppgifter, utbildning och organisation m. m. (prop. 1980/81: 13, JuU 24, rskr 210). Beslutet innebär bl. a. att uppgifter rörande det praktiska genomförandet av reformen anförtros en särskild, till justitiedepartementet knuten polisberedning med parlamentarisk förankring. I polisberedningens uppgifter ingår att göra en organisatorisk översyn av rikspolisstyrelsen med sikte på minskat personalbehov bl. a. till följd av förslag om decentralisering från rikspolisstyrelsen i fråga om resursfördelning, utbildning, uppgifter på ADB-området och när det gäller förfarandet vid tjänstetillsättningar.

I budgetpropositionen anger departementschefen att han beräknat medel för 600 polisaspiranter vid polishögskolan samt att en polischefskurs med 20 aspiranter bör anordnas under budgetåret 1981/82.

Regeringens förslag till medelsanvisning under förevarande anslag har beräknats med utgångspunkt i rikspolisstyrelsens besparingsalternativ. Utskottet har inget att erinra mot förslaget.

I motion 511 aktualiseras frågan om rikspolischefens benämning. En utgångspunkt för motionärerna är att det vid polisväsendets förstatligande ansågs att rikspolisstyrelsen inte skulle få operativ makt annat än i mycket begränsad omfattning. I motionen hävdas vidare att allmänheten i mycket stor utsträckning tror att rikspolisstyrelsen är en polismyndighet med all den makt som tillkommer en sådan samt att denna uppfattning förstärks av

att chefen för rikspolisstyrelsen fått titeln rikspolischef i stället för generaldirektör, vilket hade varit mest konsekvent med hänsyn till övriga statliga verk. Motionärerna efterlyser sålunda en förändring av benämningen rikspolischef till generaldirektör för rikspolisstyrelsen. Därigenom skulle det enligt motionärerna bli lättare för både allmänhet och massmedia att placera rikspolisstyrelsen och dess chef rätt i den samhälleliga makt- och myndighetskalan.

Rikspolisstyrelsen inrättades som en ny central myndighet i samband med att polisväsendet förställdes år 1965. Den organiserades på samma sätt som andra centrala ämbetsverk och ställdes direkt under regeringen. Dess uppgifter skulle i huvudsak vara inspekterande, rådgivande och samordnande. Rikspolisstyrelsen tillades också operativa funktioner i fråga om säkerhetspolisens arbete, trafikövervakning som avser två eller flera län, polisarbete i samband med statsbesök och liknande händelser samt efterspaning för brott där riksomfattande spaning behövs (prop. 1962: 148 s. 118f, SU 183 s. 8; prop. 1964: 100 s. 148f, SU 114 s. 11). Sedermera har styrelsen även fått i uppdrag att leda sjöpolis- och flygverksamhet.

Benämningen av det centrala organet för polisväsendet och av organets chef aktualiserades under förberedelsearbetet på den reform av polisväsendet som skedde i samband med förställdandet.

I proposition 1962: 148 föreslog chefen för inrikesdepartementet att det centrala organet med hänsyn till arbetsuppgifternas omfattning och karaktär skulle benämnas rikspolisstyrelsen. Mångfalden av ansvarsfulla uppgifter som skulle komma att vila på rikspolisstyrelsen motiverade enligt hans mening att organets chef skulle få generaldirektörs ställning; han borde benämnas rikspolischef. Under riksdagsbehandlingen av propositionen uttalade vederbörande utskott att tjänstetiteln för verkschefen borde bestämmas i samband med ställningstagandet till förslag från en särskilt tillkallad polisberedning rörande i vilka fall man från rikspolisstyrelsens sida skulle utöva direkt operativ ledning av polisarbetet (SU 1962: 183).

Den nämnda polisberedningens överväganden i fråga om verkschefens tjänstetitel återges i proposition 1964: 100 s. 131. Polisberedningen uttalade följande.

Frågan om verkschefens särskilda tjänstetitel har riksdagen förklarat sig vilja taga ställning till i samband med att organisationsförslaget angående rikspolisstyrelsen framläggs. Beredningen förordar benämningen rikspolischef. I verkschefens åliggande ligger dels att ansvara för fullgörande av rikspolisstyrelsens uppgifter, dels ock att i viss utsträckning leda polisverksamhet. Denna sistnämnda funktion är i huvudsak av samma art som den av de lokala och regionala polischeferna utövade operativa verksamheten och innebär således inte därutöver några särskilda befogenheter. Benämningen polischef i tjänstetiteln rikspolischef torde alltså enligt beredningens mening vara adekvat för vissa av de befogenheter ämbetet innehåller. Titeln rikspolischef framstår dessutom som särskilt motiverad då motsvarande befattning på åklagarsidan innehaves av en riksåklagare.

Titeln rikspolischef finns också sedan länge införd bl. a. i Danmark och Finland, som redan har ett statligt polisväsende.

I proposition 1964: 100 anslöt sig chefen för inrikesdepartementet i princip till polisberedningens förslag i fråga om verksledning och byråindelning för rikspolisstyrelsen, och han uttalade att rikspolisstyrelsen sålunda borde bestå av rikspolischefen som ordförande, överdirektören samt minst fem av Kungl. Maj:t utsedda lekmannarepresentanter (s. 153).

Förslagen lämnades under riksdagsbehandlingen av propositionen utan erinran (SU 1964: 114, rskr 259) samtidigt som rikspolisstyrelsens uppgifter och funktioner lades fast sådana de beskrivits i det föregående.

I samband med det tidigare i år fattade beslutet om en reformering av polisväsendet framhölls att rikspolisstyrelsen också i fortsättningen kommer att ha en mycket betydelsefull roll för landets polisväsende (prop. 1980/81: 13 s. 114, JuU 24 s. 15). Den översyn av rikspolisstyrelsen som polisberedningen skall göra kan enligt utskottets mening inte annat än rent marginellt komma att ha inverkan på arten av de arbetsuppgifter vilka enligt redogörelsen i det föregående varit avgörande för statsmakternas tidigare ställningstagande till frågan om rikspolischefens benämning.

Utskottet ställer sig bakom de överväganden i saken som gjordes i samband med rikspolisstyrelsens inrättande, och utskottet finner inte anledning att i detta sammanhang förorda att riksdagen uttalar sig för en ändring av rikspolischefens benämning såsom föreslås av motionärerna. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 511.

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsberäkningen*
att riksdagen till *Rikspolisstyrelsen* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 204 797 000 kr.,
2. beträffande *benämningen rikspolischef*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 511.

2. Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m. Regeringen har under punkt B 2 (s. 28) föreslagit riksdagen att till Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 108 500 000 kr.

Motioner

I motion 1980/81: 514 av Maj Britt Theorin m. fl. (s) yrkas

1. att riksdagen uttalar att säkerhetspolisens informationsutbyte med motsvarande utländska organisationer underordnas en parlamentarisk kontroll.

2. att riksdagen uttalar att de uppgifter som anses behöva utlämnas först skall ha godkänts av parlamentarikerna i rikspolisstyrelsen.

*1 *Riksdagen 1980/81. 7 saml. Nr 33*

I motion 1980/81: 891 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att en parlamentarisk utredning, med alla fem riksdagspartierna företrädda, skall tillsättas, med uppdrag att granska säkerhetspolisens verksamhet och i samband därmed se över och omarbota terroristparagraferna i utlänningslagen,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer att den del av säkerhetspolisens organisation som innebär registrering och rapportering av politisk verksamhet snarast upplöses,

3. att riksdagen beslutar att anslaget till Särskild polisverksamhet i prop. 1980/81: 100, bil. 5, punkt B 2, reduceras i enlighet härmed.

Remissyttrande

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från rikspolisstyrelsen. Yttrandet fogas vid detta betänkande som *bilaga*.

I yttrandet redovisar rikspolisstyrelsen en nyligen genomförd översyn av säkerhetspolisens verksamhet och organisation och en pågående översyn av personalkontrollbestämmelserna. Vidare behandlas säkerhetsavdelningens informationsutbyte med utlandet. Rikspolisstyrelsen tar också upp de s.k. affärer berörande säkerhetspolisen som från tid till annan presenterats i massmedia samt tillbakavisar felaktiga och missvisande uppgifter som förts fram i sådana sammanhang.

Sammanfattningsvis avstyrker rikspolisstyrelsen bifall till motionerna.

Utskottet

Regeringens anslagsframställning innebär en ökning av anslaget till den särskilda polisverksamheten från 98,3 milj. kr. för innevarande budgetår till 108,5 milj. kr. för budgetåret 1981/82. Ökningen beror till största delen på automatiska kostnadsökningar.

I motion 891 föreslås att riksdagen hos regeringen skall hemställa att den del av säkerhetspolisens organisation som innebär registrering och rapportering av politisk verksamhet snarast upplöses samt att anslaget reduceras med hänsyn härtill (yrkandena 2 och 3).

I samband med prövningen av anslagen till den särskilda polisverksamheten har utskottet även åren 1971–1977, 1979 och 1980 behandlat motioner med likartade yrkanden som de nu framförda. Ett yrkande om upplösning av nu angiven del av säkerhetspolisens organisation och reduktion av anslaget i enlighet därmed förordades också vid sidan av den ordinarie budgetbehandlingen under hösten 1979 (se JuU 1979/80: 3 och 1979/80: 31). Vid varje tillfälle har motionsyrkandena under stor politisk enighet avstyrkts av utskottet och avslagits av riksdagen. Utskottet vill särskilt hänvisa till sitt betänkande JuU 1979/80: 3, där utskottet lämnade en ingående redovisning angående bl. a. den polisiära säkerhetstjänstens organisation och verksamhet.

Enligt utskottets mening har sedan de här aktuella motionsspörsmålen

senast prövades inte inträffat någon omständighet som föranleder utskottet att göra annan bedömning av dem än tidigare. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 891 i här behandlade delar.

Utskottet har inte någon erinran mot regeringens medelsberäkning.

I motion 891 begärs vidare en parlamentarisk utredning, med alla fem riksdagspartierna företrädta, för att granska säkerhetspolisens verksamhet och i samband därmed se över och omarbete de s. k. terroristbestämmelserna i utlänningslagen (yrkande 1).

I motionsmotiveringen hävdas att säkerhetspolisens arbete alltid varit fyllt av skandaler och bedrivits på gränsen till olaglighet. Motionärerna återger s. k. avslöjanden i pressen av en tidigare befattningshavare vid säkerhetsavdelningen samt uttalanden i den allmänna debatten rörande handläggningen av en fråga om avlägsnande av palestinier i Uppsala. I detta sammanhang riktas från rättssäkerhetssynpunkt uppmärksamheten på bestämmelsen i utlänningslagen om förhandling i sådana fall.

Också yrkanden om översyn av säkerhetspolisens verksamhet har under senare år prövats av utskottet. Utskottet får härvidlag hänvisa till den utförliga behandlingen i betänkandet JuU 1979/80: 3 och till sitt ställningstagande till översynsyrkanden förra våren i betänkandet JuU 1979/80: 31. Utskottet avstyrkte bifall till yrkandena, och riksdagen följde utskottet.

Som framgår av rikspolisstyrelsens remissyttrande över de nu föreliggande motionerna har de av utskottet i de nyss nämnda betänkandena redovisade reformerna rörande säkerhetstjänstens organisation numera genomförts. Det sagda gäller också förändringarna i fråga om styrelsens sammanträden i plenum och lekmanaledamöternas möjligheter i övrigt till ökad insyn i verksamheten. Förslag till ändringar i 1973 års föreskrifter om principerna för registrering m. m. övervägs inom regeringens kansli. Den interna utbildningen revideras och anpassas f. n. till högskolesystemet med den inriktning som fastställdes i den genomförda översynen. Efter en i dagarna avslutad översyn i fråga om personalkontrollen föreligger inom rikspolisstyrelsen förslag om att åstadkomma en minskning av antalet skyddsklassplacerade tjänster. Förslaget innebär vidare att personalkontrollen i fråga om de från säkerhetssynpunkt mest kvalificerade tjänsterna fördjupas i enlighet med intentionerna hos den parlamentariska nämnden i Wennerströmaffären (se SOU 1968: 4) och den särskilda juristkommissionen i fallet Bergling (se Ds Ju 1980: 2).

I sammanhanget påpekar rikspolisstyrelsen beträffande de s. k. affärer som i olika omgångar presenterats i massmedia och där personalkontrollen angripits att de granskningar som gjorts i efterhand i inget fall gett anledning till anmärkning mot rikspolisstyrelsens sätt att handlägga dessa ärenden. Detta hindrar dock inte – framhåller styrelsen – att styrelsen ständigt är uppmärksam på förhållanden som berör personalkontrollen och dess tillämpning.

Av betydelse för säkerhetspolisens framtida verksamhet är det samarbete mellan rikspolisstyrelsens säkerhetsavdelning och länspolischeferna som förordades i samband med den nyligen beslutade polisreformen (prop. 1980/81: 13 s. 97, JuU 24).

När utskottet förra året avstyrkte bifall till då föreliggande översynyrkanden skedde det mot bakgrund av genomförda och förestående reformer av den polisiära säkerhetstjänstens verksamhet. Särskilt nämndes att juristkommissionen i fallet Bergling hade föreslagit att omorganisationen inom några år borde bli föremål för en förutsättningslös utvärdering.

Utskottet saknar anledning att nu göra annan bedömning än förra året. Utskottet avstyrker därför bifall till yrkandet i motion 891 om en utredning för att granska säkerhetspolisens verksamhet.

Vad gäller det i samma yrkande framförda önskemålet om en översyn av terroristbestämmelserna i utlänningslagen vill utskottet anföra följande.

Med utgångspunkt i ett fall om avlägsnande av palestinier i Uppsala kritiserar från rättssäkerhetssynpunkt en bestämmelse i utlänningslagen (1980: 376) om förhandling i sådana fall.

Bestämmelsen i fråga, 47 § utlänningslagen, reglerar förfarandet vid utvisning av en presumtiv terrorist. Beslut om sådan utvisning meddelas av regeringen. I sådana ärenden skall enligt lagrummet förhandling hållas.

En motsvarande bestämmelse fanns i 1954 års utlänningslag. Den överfördes till den nya utlänningslagen med den ändring att ordet "förhör" i den gamla lagen byttes ut mot begreppet "förhandling". I lagstiftningsärendet uttalades att utbytet skett för att understryka att förhör i ett ärende är avsett att tillvarata både utlänningens och myndighetens intresse (prop. 1979/80: 96, AU 27, rskr 378).

Handläggningen av den utvisningsfråga som berörs i motionen har under våren berörts av statsrådet Karin Andersson vid interpellations- och frågesvar i kammaren. Därvid har bl. a. tagits upp frågan om översyn av den aktuella lagstiftningen (se riksdagens protokoll för den 20 januari, den 5 februari och den 15 februari 1981). Statsrådet Karin Andersson har därvid inte funnit skäl att med anledning av det inträffade föranstalta om lagstiftningsöversyn.

Utskottet vill i anslutning till motionsyrkandet i den här delen peka på att det kan bli anledning för riksdagen att återkomma i ämnet i samband med att förslag föreläggs riksdagen på grundval av utlänningslagkommitténs (A 1975:04) slutbetänkande, som väntas bli framlagt senare under våren. Utskottet avstyrker bifall till motion 891 också i nu berörd del.

I motion 514 behandlas säkerhetspolisens informationsutbyte med motsvarande utländska organisationer. Det anförs att informationsutbytet till betydande del rör politiska flyktingar i Sverige och sker inte bara direkt med flyktingens hemland utan via motsvarande organ i andra länder, varifrån upplysningar kan vidarebefordras till flyktingens hemland. Som

exempel nämner motionärerna att ``såpo till fascistjuntan i Grekland lämnade information via utländsk säkerhetstjänst om motståndsmän i Sverige``. Motionärerna anser att sådant informationsutbyte utgör risker för de berörda flyktingarna och deras anhöriga och på sikt kan komma att utgöra en belastning för den svenska utrikespolitikens trovärdighet. Motionen mynnar ut i önskemål om att informationsutbytet med utländska organisationer skall underordnas en parlamentarisk kontroll och att utlämnande av uppgifter i förhand måste godkännas av parlamentarikerna i rikspolisstyrelsen.

Uppgifterna i motionen tillbakavisas av rikspolisstyrelsen i dess yttrande till utskottet på följande sätt.

Påståendet att säkerhetsavdelningens informationsutbyte till betydande del rör politiska flyktingar i Sverige är felaktigt. I motsats till vad som sägs utgör antalet ärenden av den påstådda arten en försvinnande liten del i den utländska korrespondensen. Dessutom är inflödet av ärenden totalt sett betydligt större än utflödet.

Det ligger i sakens natur att informationsutbyte inte sker med en politisk flyktings hemland. Ej heller utlämnas uppgifter från svensk sida om politiska flyktingar till andra länders säkerhetstjänster. Relationerna mellan säkerhetstjänsterna är bilaterala. Regeln är att informationsutbyte, eller utlämnande, inte får ske till ett land via ett annat land. Brott mot den s. k. tredjelandsprincipen medför att informationsutbytet genast upphör.

Säkerhetsavdelningen har inte någonsin utlämnat material till grekisk myndighet såsom påståtts i flera sammanhang. Det är för avdelningen känt att en person med grekisk anknytning varit föremål för tullvisitation vid utresa från Sverige 1971, sedan tips influtit till avdelningen att olaga vapenutförelse kunde misstänkas. Vid tullkontrollen påträffades inget som kunde tyda på olaga utförelse. Senare har avdelningen erhållit kännedom om att samma person i Grekland lagförts för olaga vapeninförelse. I detta sammanhang kan konstateras, att felaktiga och missvisande uppgifter från förra kriminalkommissariaten vid säkerhetsavdelningen, Melker Berntler, beklagligtvis blivit till fakta i riksdagen och inför allmänheten.

Säkerhetsavdelningens utlämnande av uppgifter till utländska säkerhetstjänster är föremål för tillsyn av rikspolisstyrelsens parlamentariska ledamöter, justitiekanslern och riksdagens ombudsmän. Den s. k. Berglingkommissionen hade för sitt uppdrag erforderlig insyn i verksamheten beträffande utländska kontakter.

Samtliga ärenden som inkommer till säkerhetsavdelningen diarieförs. För den utländska korrespondensen finns ett särskilt diarium.

Enligt internationella konventioner, till vilka Sverige anslutit sig, stadgas förebyggande samarbete i frågor som t. ex. rör terrorism. tagande av gisslan m. m., särskilt genom att de fördragsslutande staterna skall vidtaga åtgärder för att förhindra sådan brottslighet samt genom att utbyta upplysningar i brottsförebyggande syfte (se t. ex. SÖ 1980: 26).¹

Om, som motionärerna föreslår, den parlamentariska instansen först skall godkänna varje utlämnande av uppgifter till utländsk säkerhetstjänst kan detta få ödesdigra följder. Ett terroristdåd skulle sålunda kunna ut-

¹ Jfr prop. 1980/81: 56, JuU 16, rskr 64.

föras i annat land utan att dessförinnan ha kunnat förhindras om utlämnande av uppgift som inkommit till säkerhetsavdelningen skulle anstå till dess styrelsen sammanträder i plenum. Ett sådant förfarande kommer att allvarligt skada förtroendet för svenska statsorgan och myndigheter. Lika så skulle ett godkännandeförfarande med inbyggt dröjsmålsrekvisit komma att innebära ett brott mot internationella konventioner.

I anslutning till motionsönskemålet vill utskottet peka på de möjligheter till insyn i och påverkan på säkerhetspolisens arbete som de parlamentariska ledamöternas medverkan i rikspolisstyrelsen innebär. Mot denna bakgrund och då – såsom framgår av det föregående – en utvärdering av säkerhetstjänstens omorganisation kan förutses, saknas skäl till något initiativ från riksdagens sida med anledning av motionen. Utskottet avstyrker bifall till motion 514.

Utskottet hemställer

1. beträffande *inriktningen av säkerhetspolisens verksamhet m. m.* att riksdagen avslår motion 1980/81: 891 i denna del (yrkande 2).
2. beträffande *medelsberäkningen* att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1980/81: 891 i denna del (yrkande 3) till *Särskild polisverksamhet för hindrande och uppdagande av brott mot rikets säkerhet m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 108 500 000 kr..
3. beträffande *översyn av säkerhetspolisens verksamhet m. m.* att riksdagen avslår motion 1980/81: 891 i denna del (yrkande 1).
4. beträffande *samarbete med utländsk säkerhetstjänst* att riksdagen avslår motion 1980/81: 514.

3. Statens kriminaltekniska laboratorium. Regeringen har under punkt B 3 (s. 28–30) föreslagit riksdagen att till Statens kriminaltekniska laboratorium för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 14 237 000 kr.

Utskottet

Regeringens förslag under denna punkt innebär en ökning av anslaget med 1 690 000 kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. Uppräkningen hänför sig framför allt till ökade lönekostnader.

Under senare år har gjorts kraftiga ansträngningar att komma till rätta med narkotikabrottsligheten. Detta har också lett till att antalet rapporterade narkotikabrott har ökat markant. Såsom departementschefen anför har denna ökning påverkat laboratoriets arbetsituation. Departementschefen upplyser härvidlag att laboratoriet i dagens läge har svårt att handlägga narkotikaärendena med önskvärd snabbhet.

Med hänsyn till den beskrivna situationen har medel för laboratoriet för nästa budgetår beräknats med utgångspunkt i begränsad tillämpning av

huvudförslaget om besparing. Rikspolisstyrelsens begäran om bl. a. inrättande av två nya tjänster som kemist vid den kemiska resp. biologiska sektionen vid laboratoriet tillgodoses likväl inte.

Enligt utskottets mening är det – såsom utskottet föregående år uttalade (JuU 1979/80: 24) – angeläget att effekterna av de ökade satsningarna mot narkotikabrottsligheten inte motverkas av bristande personella resurser hos statens kriminaltekniska laboratorium. På grund av det ansträngda statsfinansiella läget och med hänsyn till angelägenheten av de övriga anslagsbehov som skall tillgodoses inom ramen för anslaget till polisväsendet anser utskottet emellertid att regeringens medelsberäkning under denna punkt får godtas. Utskottet förutsätter att utvecklingen under budgetåret av ärendetillströmningen till laboratoriet noga följs och att laboratoriet, om så är nödvändigt, i särskild ordning kan tillföras extra resurser. I sammanhanget vill utskottet peka på den ökning av antalet ärenden som kan bli följden av den av riksdagen nyligen beslutade lagändringen, varigenom införts en generell möjlighet till urinprovskontroll av intagna på kriminalvårdsanstalter för bedömning av huruvida narkotikapåverkan föreligger.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Statens kriminaltekniska laboratorium* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 14 237 000 kr.

4. Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader. Regeringen har under punkt B 4 (s. 30–37) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1981/82 anvisa ett förslagsanslag av 3 305 631 000 kr.

Motioner

I motion 1980/81: 683 av Sixten Pettersson (m) och Allan Åkerlind (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till lag beträffande polismans rätt att beslagta gripens kniv i 48 timmar efter frisläppandet av den aktuella personen.

I motion 1980/81: 885 av Ulla Johansson m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om placeringen av en ekonomisk rotel i Växjö polisdistrikt.

I motion 1980/81: 888 av Lisa Mattson m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att polisberedningen får i uppdrag att se över handlägningsordningen av anmälningar mot polispersonal.

I motion 1980/81: 1181 av Göte Jonsson (m) föreslås att riksdagen hos regeringen begär utredning om förverkande av motorfordon i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1980/81: 1182 av Wiggo Komstedt (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning av möjligheterna att låta polismyndighet

i särskilt viktiga och brådskande fall självständigt besluta om telefonavlyssning.

I motion 1980/81: 1568 av Torsten Bengtson (c) hemställs att riksdagen utöver vad som beviljats tidigare beviljar 10 milj. kr. till narkotikabekämpandet.

I motion 1980/81: 1573 av Lisa Mattson m. fl. (s) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen till Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader för budgetåret 1981/82 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 3 500 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 3 309 131 000 kr. (yrkande 1).

I motion 1980/81: 1576 av Ivan Svanström m. fl. (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna de åtgärder som i motionen framförts för att förstärka kvarterspolis- och områdespolisverksamheten.

Utskottet

Budgetfrågor, kvarterspoliser m. m.

Regeringens förslag under denna punkt innebär en ökning av anslaget från 3 107 373 000 kr. för innevarande budgetår till 3 305 631 000 kr.

Departementschefen uppger i propositionen att han avser att föreslå regeringen att göra vissa omfördelningar av resurserna inom polisväsendet. Dessa omfördelningar innebär bl. a. att ytterligare 16 kriminalpolismän sätts in för bekämpningen av den organiserade och den ekonomiska brottsligheten och att ytterligare fyra rotlar inrättas för denna verksamhet. Vidare innebär de att ytterligare 20 kriminalpolismän avdelas för bekämpningen av narkotikabrottsligheten samt att några tjänster omfördelas för utredning i utlänningsärenden och att ytterligare två s. k. utlänningsrotlar inrättas.

Utskottet finner det angeläget att ökade satsningar kommer till stånd inom de områden som departementschefen anger. I sammanhanget vill utskottet dock framhålla att riksdagens möjligheter att ta ställning till prioriteringsfrågor av detta slag är beroende på om det i budgetpropositionen också anges vilka effekter tilltänkta omfördelningar av resurserna har på de områden som sålunda ges lägre prioritet.

I två motioner begärs att anslaget under förevarande punkt höjs. I den ena – 1568 – hemställs att ytterligare 10 milj. kr. anslås för narkotikabekämpandet. Yrkandet i den andra – 1573 – innebär att ytterligare 3 500 000 kr. anslås för att inrätta 30 nya tjänster för kvarterspoliser i storstadsregionerna (jfr motion 1252). Kvarterspolisverksamheten berörs också i motion 1576.

När det gäller önskemålet i motion 1568 om ökat anslag för narkotikabekämpning vill utskottet – i linje med vad som anförs i motionen – uttrycka sin oro inför den utbredning av narkotikamissbruket som skett och den utveckling av narkotikabrottsligheten som svarar häremot. Det är därför angeläget att såsom har skett kampen mot narkotikabrottsligheten ges en hög prioritet inom polisväsendet.

En betydande utbyggnad av polisens resurser för att bekämpa narkotikabrottsligheten har också genomförts under senare år. Med början under budgetåret 1977/78 har sålunda polisen tillförts tillhoppa 85 tjänster i kampen mot denna brottslighet. Även organisatoriska förbättringar har skett inom polisen i syfte att komma till rätta med narkotikabrottsligheten. Bl. a. har särskilda narkotikarotlar inrättats i hela landet. Tillkomsten av dessa rotlar, som finns i 24 polisdistrikt och som har länen som primärt verksamhetsområde, har medfört att det många gånger komplicerade arbetet med att utreda narkotikabrottsligheten har kunnat göras effektivare. Också i fråga om det internationella polisarbetet mot narkotikabrottsligheten sker från svensk sida en fortlöpande förstärkning av insatserna.

Här kan också nämnas att en inom rikspolisstyrelsen tillsatt arbetsgrupp (SPANARK-gruppen) i juni 1980 har lagt fram en rapport som behandlar olika åtgärder för att förbättra narkotikaspänningen. Denna rapport har legat till grund för en framställning i december 1980 från rikspolisstyrelsen till regeringen om lagändringar i syfte att skapa bättre möjligheter för polisen att använda tekniska hjälpmedel under spaning och utredning i fråga om narkotikabrott. Med anledning av framställningen har regeringen i februari 1981 bl. a. utfärdat tilläggsdirektiv (dir. 1981: 10) i ämnet till tvångsmedelskommittén (Ju 1978: 06).

Det bör i sammanhanget erinras om att den grova narkotikabrottsligheten många gånger bedrivs på sådant sätt att den blir att hänföra till vad som brukar kallas den organiserade brottsligheten. Också i fråga om kampen mot denna brottslighet och mot den ekonomiska brottsligheten har polisväsendets insatser ökat kraftigt under senare år. Detta har skett både genom personalförstärkningar och genom organisatoriska förändringar. Bl. a. har polisen med början under budgetåret 1977/78 hittills tillförts sammanlagt 104 tjänster för bekämpande av den organiserade och den ekonomiska brottsligheten.

Såsom departementschefen anför har de satsningar som har genomförts för att bekämpa narkotikabrottsligheten gett resultat. Utskottet finner emellertid i likhet med departementschefen att fortsatta kraftfulla satsningar för att bekämpa denna brottslighet är nödvändiga. Så sker också genom den i propositionen föreslagna åtgärden att, såsom rikspolisstyrelsen yrkat, ytterligare 20 kriminalpolismän föreslås bli avdelade för denna verksamhet. Enligt utskottets mening medger inte det ansträngda statsfinansiella läget att ytterligare resurser anslås för bekämpning av narkotikabrottsligheten framför andra angelägna anslagsbehov. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 1568.

I anslutning till behandlingen i det följande av en begäran om höjning av anslaget för att inrätta flera tjänster för kvarterspoliser behandlas också motion 1576 i vilken efterlyses vissa åtgärder för att förstärka kvarterspolis- och områdespolisverksamheten.

Som skäl för att inrätta ytterligare 30 tjänster för kvarterspoliser anføres i

motion 1252 bl. a. att kvarterspolisverksamheten är ett väsentligt led i den brottsförebyggande verksamheten. I motionen uttalas vidare att det inte minst i storstadsområdena är viktigt att kvarterspolisen inriktar sin verksamhet på ungdomar i brottsbenägna miljöer och andra som befinner sig i riskzonen för att bli kriminella.

I motion 1576 anfördes att kvarterspolisverksamheten är ett bra och ändamålsenligt komplement till andra övervakningsformer. Enligt motionärerna bör befordringsgången för kvarterspolis- och områdespolisverksamheten jämföras med den som gäller för inspektörstjänsterna. Motionärerna anser vidare att varje kvarterspolis- och områdespolisgrupp bör ha en ordentlig replilokal. Motionärerna anför också att varje kvarterspolis- och områdespolisgrupp bör ha snabb tillgång till transportfordon vid omhändertagande av personer och att kommunikationsradion för dessa kategorier bör byggas ut. Slutligen anför motionärerna att en kriminalpolis bör ingå i områdespolisens grupper.

Syftet med kvarterspolisverksamheten är att på sikt nedbringa brottsligheten eller åtminstone hindra att den ökar. Verksamheten har bl. a. till ändamål att förbättra förhållandet mellan allmänheten och polisen.

Rikspolisstyrelsen har år 1979 utfärdat anvisningar för kvarterspolisverksamheten (RPS FS 1979: 8, FAP 200-7). Av dessa framgår bl. a. följande: Kvarterspolisverksamheten ingår i polisens övervakningsverksamhet. Den bedrivs företrädesvis inom områden som innehåller koncentrerad bostadsbebyggelse med stort inslag av barn och ungdom, med centrum- och serviceanläggningar, skolor och kommunikationsanläggningar. I normalfallet fullgör endast en polisman kvarterspolisverksamhet inom ett och samma område. Verksamheten skall främst ha en hjälpande och brottsförebyggande inriktning. Kvarterspolismannen skall lära känna sitt ansvarsområde och befolkningen där. Han skall ägna särskild uppmärksamhet åt förhållanden som kan ha samband med ungdomsbrottslighet, alkohol- och narkotikamissbruk etc. Vidare skall han samarbeta med bl. a. representanter för sociala myndigheter och skolor och med företrädare för ungdoms- och fritidsgårdar, idrottsorganisationer, pensionärshem, bostads- och affärsföretag m. fl. Särskild lokal för mottagning av allmänheten bör finnas – då så bedöms erforderligt – på centralt belägen plats inom ansvarsområdet. Om kvarterspolisen av särskilda skäl behöver ha tillgång till motorfordon eller annat fortkäffningsmedel bör polisstyrelsen verka för att ställa sådant till förfogande. Polisstyrelsen bör i samråd med arbetstagarorganisationen vidta åtgärder för att vidmakthålla och stärka intresset för kvarterspolistjänst och verka för att polisman som erhåller sådan tjänst fullgör denna under längre tid.

I några polisdistrikt finns befälstjänster (polisinspektörstjänster) för kvarterspolisverksamheten. Innehavare av sådan tjänst har, förutom uppgiften som kvarterspolis, även arbetsledande uppgifter.

Alla kvarterspolismän har, enligt vad utskottet har inhämtat, tillgång till kommunikationsradioutrustning.

F. n. finns kvarterspoliserna i 68 polisdistrikt. Sammanlagt finns det 396 kvarterspolitistjänster.

Riksdagen beslutade senast förra året om en förstärkning av kvarterspolisverksamheten. Beslutet innebar att organisationen tillfördes ytterligare 10 tjänster (prop. 1979/80: 100 bil. 5, JuU 24 p. 3, rskr 182).

I bl. a. Stockholms polisdistrikt bedrivs s. k. områdespolisverksamhet, som påminner om kvarterspolisverksamheten.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen uttalat sig för att kvarterspolisverksamheten byggs ut och ges en sådan inriktning att önskvärda och nödvändiga kontakter med allmänheten främjas (JuU 1973: 26 p. 9, 1975: 9 p. 7, 1975/76: 27 p. 6, 1976/77: 27 p. 6, 1979/80: 24 p. 3).

Utskottet, som anser att kvarterspolisverksamheten är mycket värdefull både från brottsförebyggande synpunkt och för tillgodoseende av allmänhetens behov av bättre kontakt med polisen, vill, såsom tidigare skett, principiellt ansluta sig till önskemålet om att verksamheten byggs ut. Enligt utskottets mening medger det statsfinansiella läget dock inte att organisationen nu tillförs ytterligare tjänster. Utskottet avstyrker således bifall till motion 1573 i denna del.

Bakom förslaget i motion 1576 om att jämställa befordringsgången för kvarters- och områdespolisen med den som gäller för inspektörstjänsterna ligger ett önskemål om att bygga upp en fast kår av kvarterspoliserna; om befordringsgången inom kvarterspolisverksamheten inte är jämställd med den som gäller för andra grenar av polisväsendet finns det risk att erfarna polismän väljer att lämna kvarterspolisverksamheten.

Enligt utskottets mening är det givetvis angeläget att villkoren för kvarterspolitistjänsterna är sådana att de inte framstår som mindre attraktiva än andra tjänster inom polisväsendet. Frågan om villkoren för kvarterspolitistjänsterna har uppmärksamats av utskottet tidigare. År 1977 uttalade utskottet att det är angeläget att man – vid sidan av sådana förbättringar som kan åstadkommas genom avtal – prövar olika system för att främja önskvärd rekrytering för denna verksamhet. Detta borde enligt vad utskottet framhöll ägnas särskild uppmärksamhet av regeringen vid den fortsatta utbyggnaden av kvarterspolisverksamheten. Vad utskottet uttalade gav riksdagen regeringen till känna (JuU 1976/77: 27 p. 6, rskr 224). Genom de förut nämnda anvisningarna för kvarterspolisverksamheten har polisstyrelserna ålagt särskilda skyldigheter i detta avseende. Med hänsyn till utskottets tidigare uttalande i frågan och med hänsyn till rikspolisstyrelsens föreskrifter utgår utskottet från att frågan om villkoren för kvarterspolismännen ägnas tillbörlig uppmärksamhet av – förutom arbetstagarorganisationerna – vederbörande statliga organ.

I motion 1576 tas också upp frågor om lokaler och utrustning för kvarters- och områdespoliserna. I anvisningarna för kvarterspolisverksamheten finns – som tidigare nämnts – föreskrifter om lokaler och om

fortskaffningsmedel för kvarterspolisverksamheten. Utskottet utgår från att polisstyrelserna gör lämpliga prioriteringar i dessa avseenden och finner inte skäl för riksdagen att vidta någon särskild åtgärd. Utskottet, som har inhämtat att alla kvarterspolismän har tillgång till sambandsutrustning, gör samma bedömning när det gäller frågan om förbättring av den utrustningen.

I motionen förordas slutligen att kriminalpolis skall ingå i områdespolisens grupper. Enligt utskottets mening torde det ofta vara värdefullt att områdespolisen förstärks med kriminalpolis. Frågan måste dock avgöras från fall till fall beroende på verksamhetsområdets karaktär och med hänsyn till andra angelägna behov inom polisverksamheten.

Sammanfattningsvis finner utskottet inte skäl för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av motion 1576.

Frågan om medelsberäkningen under denna punkt föranleder inte utskottet att göra några andra uttalanden än dem som har gjorts i anslutning till behandlingen av motionerna 1568 och 1573, och utskottet godtar således regeringens förslag till medelsberäkning.

Ekonomiska rotlar

I motion 885 förordas att en av de nya ekonomiska rotlar som avses bli tillskapade nästa budgetår skall inrättas i Växjö polisdistrikt.

I syfte att komma till rätta med den organiserade och den ekonomiska brottsligheten har inom polisiväsendet tillskapats en särskild organisation i form av ekonomiska rotlar. Sådana rotlar finns f. n. – förutom vid rikspolisstyrelsen – vid polisdistrikten i Stockholm, Göteborg, Malmö, Sundsvall, Jönköping, Linköping, Karlstad och Umeå.

För nästa budgetår föreslås som tidigare sagts att ytterligare 16 polismän sätts in i kampen mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten. Departementschefen uppger i anslutning härtill att han i regleringsbrevet för nästa budgetår kommer att föreslå regeringen att – i enlighet med rikspolisstyrelsens önskemål därom – ytterligare fyra ekonomiska rotlar inrättas. I anslagsframställningen för budgetåret 1981/82 anförde rikspolisstyrelsen att de nya ekonomiska rotlarna borde inrättas i Växjö, Halmstad, Västerås och Luleå polisdistrikt. Departementschefen uttalar i budgetpropositionen inte något om var de ekonomiska rotlarna lämpligen bör inrättas.

Utskottet välkomnar den förstärkning i fråga om kampen mot den organiserade och den ekonomiska brottsligheten som aviseras i budgetpropositionen. Frågan om i vilka polisdistrikt ekonomiska rotlar skall inrättas ankommer det på regeringen att besluta om. Enligt utskottets mening ligger det i sakens natur att de ekonomiska rotlarna tillförs de polisdistrikt där behovet av sådan rotel är störst, och i detta hänseende bör riksdagen inte göra något särskilt uttalande.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 885.

Polisiär beredskap vid vissa allvarliga brottsliga angrepp

I budgetpropositionen (s. 34 f) tar departementschefen upp ett förslag från rikspolisstyrelsen om en ny organisation av den polisiära beredskapen vid vissa allvarliga brottsliga angrepp, såsom terroristangrepp och likartade allvarliga brottsliga aktioner.

Rikspolisstyrelsens förslag innebär att nya beredskapsstyrkor organiseras i Stockholm. Enligt departementschefen talar övervägande skäl för att de resurser som skall kunna användas vid särskilt allvarliga händelser får en decentraliserad organisation. Han har därför för avsikt att föreslå regeringen att ge rikspolisstyrelsen i uppdrag att undersöka hur den polisiära beredskapen skall anordnas i Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt. Enligt departementschefen bör rikspolisstyrelsen därvid hålla sig inom de personella ramar som i dag gäller för de tre distrikten.

Utskottet har inget att erinra mot vad departementschefen har anfört i denna fråga, och utskottet utgår från att noggranna överväganden kommer att göras så att erforderlig polisiär beredskap för sådana händelser som det här är fråga om kan åstadkommas för hela landet.

Handläggningen av anmälningar mot polispersonal

I motion 888 begärs att den polisberedning som skall tillkallas för uppgifter som rör det praktiska genomförandet av den nyligen beslutade reformen av polisväsendet (prop. 1980/81: 13, JuU 24, rskr 210) även skall få i uppdrag att se över handlägningsordningen av anmälningar mot polispersonal.

I betänkandet (SOU 1979:71) Handläggningen av anmälningar mot polispersonal har föreslagits att fem särskilda enheter inrättas inom åklagarväsendet för att utreda anmälningar mot polispersonal. Enligt förslaget skulle en sådan utredningsorganisation kräva bl. a. 14 nya handläggartjänster inom åklagarväsendet; samtidigt skulle fem handläggartjänster inom polisväsendet kunna dras in.

I betänkandet redovisas ett alternativt förslag till en begränsad reform med utredningsverksamheten knuten till polisväsendet. Enligt detta förslag skall åklagarna vid utredning av anmälningar mot polispersonal alltid anlita sådan polispersonal som i sin dagliga polisverksamhet står utanför den allmänna polisverksamheten. För detta ändamål skulle enligt det alternativa förslaget bl. a. disciplinrupperna i Stockholms polisdistrikt och motsvarande enheter i Göteborg och Malmö förstärkas och åläggas viss skyldighet att verka utanför de egna distrikten.

I betänkandet föreslås vidare att beslut, varigenom anmälningar mot polispersonal avskrivs, skall anmälas i den lokala polisstyrelsen i efterhand. Avsikten med förslaget i den delen är att förstärka lekmannainlytandet.

En ny ordning för handläggning av anmälningar mot polispersonal föreslogs också i ett betänkande som avlämnades år 1975 (SOU 1975: 20). För att förstärka lekmannainflytandet förordades i det betänkandet bl. a. att polisstyrelsen skulle få del av den färdiga utredningen och i samband därmed beredas tillfälle att yttra sig över den; undersökningsledaren skulle inte ha rätt att lägga ned eller avsluta en utredning innan det hade skett.

I budgetpropositionen (s. 36) behandlar departementschefen 1979 års förslag, och han uttalar att det inte bör genomföras nu, eftersom största möjliga återhållsamhet med att binda staten vid nya utgifter måste iakttas.

I sammanhanget redovisar departementschefen vissa andra åtgärder som han ämnar föreslå regeringen att genomföra. Enligt anvisningar av riksåklagaren vilka har utfärdats efter samråd med rikspolisstyrelsen (RÅFS 1977: 2, RÅC I: 90; se också rikspolisstyrelsens anvisningar RPS FS 1978: 5, FAP 403-2) skall frågan huruvida förundersökning skall inledas på grund av anmälan mot en polisman alltid prövas av en åklagare i ledande ställning (i princip statsåklagare), och en sådan åklagare skall normalt leda förundersökningen. Departementschefen kommer att föreslå regeringen att dessa anvisningar rörande bl. a. omedelbart åklagarinträde tas in i regeringsförfattningar. Enligt departementschefen bör samtidigt som ett obligatorium slås fast – utom för de tre största polisdistrikten som har särskilda utredningsenheter – att förhör skall hållas av någon som tjänstgör i ett annat polisdistrikt än den misstänkte. Vidare bör enligt departementschefen gälla att frågan om förundersökning skall inledas eller nedläggas alltid – alltså även när det inte har gjorts någon anmälan mot en polisman – skall prövas av åklagare om någon har skadats till följd av polisens verksamhet eller under vistelse i polisarrest och skadan är av allvarigare slag. Slutligen anger departementschefen att han, i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget i betänkandet, kommer att föreslå en regel enligt vilken ledamöterna i polisstyrelsen i efterhand alltid skall informeras om ett beslut, varigenom ett ärende av aktuellt slag har avskrivits.

Enligt motionärerna är de anvisningar som tillskapats av riksåklagaren och rikspolisstyrelsen goda initiativ i syfte att undanröja misstankar om inbördes lojalitet i handläggningen. Men motionärerna anser att anvisningarna, för att kraven på allmänhetens förtroende bättre skall tillgodoses, bör kompletteras med åtgärder utöver dem som departementschefen aviserat i årets budgetproposition. I sammanhanget pekar motionärerna bl. a. på det ovan nämnda år 1975 framlagda förslaget att polisstyrelserna skulle beredas tillfälle avge yttrande innan beslut fattas i åtalsfrågan.

Enligt utskottets mening är det utomordentligt angeläget att ha en ordning för handläggning av anmälningar mot polispersonal som innebär att allmänhetens förtroende för polisväsendet upprätthålls samtidigt som kraven på rättssäkerhet och objektivitet tillgodoses. De förändringar som har skett och de ytterligare reformer som aviserats i årets budgetproposition är

ägnade att tillgodose dessa syften. Det kan dock vara motiverat att man går längre på den inslagna vägen. Enligt utskottets mening bör frågan ägnas uppmärksamhet av polisberedningen. Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motion 888.

Förverkande av motorfordon

I motion 1181 föreslås att frågan om möjlighet att förverka motorfordon blir föremål för utredning. Enligt motionären är det önskvärt från trafiksäkerhetssynpunkt med en möjlighet att förverka fordon som används trots att de är bristfälliga eller oförsäkrade eller trots att vägtrafikskatt inte har betalats. Motionären pekar vidare på att förverkande av motorfordonet kan vara ett effektivt medel för att komma till rätta med fall av grov olovlig körning.

Grundläggande regler om förverkande finns i 36 kap. brottsbalken (BrB). Förverkande är inte en brottspåföljd utan betecknas som en särskild rättsverkan av brott. Man skiljer mellan sakförverkande, varigenom ett visst föremål, t. ex. brottsredskap, förklaras förverkat till staten, och värdeförverkande, varigenom en person förpliktas att till staten utge ett visst belopp. Principen är att sakförverkande skall tillgripas i första hand. Värdeförverkande kommer närmast i fråga i sådana fall då saken inte längre är åtkomlig för sakförverkande. Föremål som kan antas bli förverkat får enligt 27 kap. rättegångsbalken tas i beslag. För att säkerställa värdeförverkande kan kvarstad eller skingringsförbud komma i fråga enligt de regler därom som finns i 26 kap. rättegångsbalken.

Förverkande på grund av brott av egendom eller dess värde får enligt huvudregeln i BrB ske hos gärningsmannen själv och vissa andra personer som har haft befattning med egendomen vid brottstillfället eller som efter brottet har förvärvat egendomen.

Regler om förverkande finns, förutom i BrB, i många specialstraffrättsliga författningar, bl. a. i narkotikastrafflagen (1968:64) och i smugglingslagstiftningen. Vägtrafikförfattningarna ger inte möjlighet till förverkande av ett motorfordon som brukas trots att det är bristfälligt, att vägtrafikskatt inte betalats eller att föreskriven trafikförsäkring saknas. Inte heller lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott ger möjlighet till förverkande av motorfordon på grund av t. ex. trafiknykterhetsbrott eller olovlig körning.

Frågan om införande av fordonsförverkande vid trafiknykterhetsbrott har diskuterats i olika sammanhang. Saken behandlades utförligt av trafiknykterhetsbrottskommittén i betänkandet (SOU 1970:61) Trafiknykterhetsbrott. Kommittén fann att ett system med fordonsförverkande eller annan liknande ekonomisk sanktion vid trafiknykterhetsbrott var förenat med en rad olägenheter av bl. a. principiell natur. Sålunda ansågs t. ex. att en sådan sanktion skulle komma att drabba slumpmässigt och ojämnt. Kommittén ansåg sig inte kunna förorda införande av fordonsförverkande eller annan liknande sanktion.

Ett fordon för vilket vägtrafikskatt inte har betalats får inte brukas. Frågan om hur detta brukandeförbud skall kunna effektiviseras övervägs f. n. av vägtrafikskatteutredningen (B 1977: 05). Bl. a. övervägs förslag om att fordon vid mera allvarliga överträdelse av brukandeförbudet, i första hand s. k. svartåkning och motsvarande, skall kunna hindras från att användas i trafik. I sammanhanget torde frågan om fordonsförverkande komma att övervägas. Utredningen avser att redovisa sina överväganden och förslag i ett delbetänkande före sommaren 1981.

I en framställning till regeringen i augusti 1978 har rikspolisstyrelsen anfört att frågan om en vidgad användning av förverkandeinstitutet beträffande motorfordon bör utredas närmare. Framställningen tar främst sikte på bl. a. sådana fall då fordon kommit till användning vid grövre förmögenhetsbrott samt vid sådana brott som grov olovlig körning och trafiknykterhetsbrott. Saken bereds f. n. inom justitiedepartementet.

I samband med proposition 1979/80: 178 om fortsatt körkortsreform behandlade trafikutskottet också en motion vari begärdes undersökning av möjligheterna att förverka framför allt trafikfarliga fordon som vanemässigt används vid olovlig körning. Trafikutskottet ansåg att den restriktivitet som bör iaktas till förverkande som kriminalpolitiskt instrument bör vara vägledande också när det gäller trafiksäkerhetsåtgärder. Med hänsyn härtill och då förslagen i motionen framstod som alltför ingripande avstyrkte trafikutskottet bifall till motionen. Riksdagen följde utskottet (TU 1980/81: 1).

Justitieukskottet finner, i linje med vad som anförs i motion 1181, att fordonsförverkande skulle kunna vara en effektiv metod mot förekomsten av olika straffbara företeelser som kan äventyra trafiksäkerheten eller vid vilka annars ett fortsatt bruk av ett fordon bör förhindras. Spörsmålet om att införa förverkandeinstitutet generellt för sådana fall som här avses rymmer emellertid enligt utskottets mening flera från bl. a. kriminalpolitisk synpunkt svåröverblickbara frågor. T. ex. kan det såsom trafikutskottet föregående år uttalat i vissa fall framstå som en alltför ingripande åtgärd.

Som framgår av det anförda kan frågan om införande av fordonsförverkande i vissa fall komma att övervägas av vägtrafikskatteutredningen. Saken har också aktualiserats för regeringen i en framställning från rikspolisstyrelsen. I detta läge finner utskottet inte skäl att med anledning av motion 1181 förorda att en särskild utredning av frågan kommer till stånd.

Utskottet avstyrker därför bifall till motion 1181.

Rätt för polisman att beslagta kniv

När polisen omhändertar en person som är försedd med kniv har polisen rätt att ta hand om kniven under den tid omhändertagandet består. När personen släpps är polisen skyldig att lämna tillbaka kniven, om den inte har använts vid brott eller på vissa andra sätt har anknytning till brottslig gärning.

I motion 683 pekas på att det kan leda till olyckliga konsekvenser om polisen måste lämna tillbaka knivar t. ex. till missbrukare; det har hänt att kniven genast kommit till användning. Enligt motionärerna kan det dock ur principiell synvinkel vara tveksamt att låta polisen avgöra om en person efter frisläppandet är lämplig att bära kniv eller inte. En lämplig avvägning mellan intresset att förhindra våldsanvändning med kniv och det mera principiella intresset kan enligt motionärerna vara att ge polisen rätt att hålla en gripen persons kniv i beslag 48 timmar efter frisläppandet.

De grundläggande reglerna om beslag finns i 27 kap. rättegångsbalken. Föremål som skäligen kan antas ha betydelse för utredning om brott eller vara någon avhänt genom brott eller vara på grund av brott förverkat får tas i beslag. Vidare får föremål som skäligen kan antas vara förverkade enligt bestämmelserna i 36 kap. 3 § brottsbalken tas i beslag. Enligt dessa får föremål som på grund av sin särskilda beskaffenhet och omständigheterna i övrigt kan befaras komma till brottslig användning förverkas. Sådana föremål kan således tas i beslag.

Bakom motionärernas förslag ligger en oro över att knivar alltmer kommit till användning i brottsliga sammanhang.

Enligt en undersökning refererad i BRÅ:s rapport (1980:3) Brottsutvecklingen (s. 85 ff) har antalet mord och dråp ökat med 136% under tiden 1968–1978. Under samma tid har antalet fall av grov misshandel ökat med 67%, medan annan misshandel har ökat med 32%. I sammanhanget påpekas att de allvarliga våldsbrotten har ett betydligt lägre mörkertal än de mindre allvarliga; ökningen av de mycket allvarliga våldsbrotten återspeglar därför förändringar av den faktiska brottsnivån och inte av anmälningsbenägenheten. I rapporten återges också uppgifter som tyder på att det är gatufridsbrotten som ökat.

Utvecklingen av våldsbrottsligheten har tilldragit sig intresse i olika sammanhang.

Inom BRÅ pågår en analys av våldsbrottsligheten på grundval av ett omfattande domsmaterial.

Närmast med anledning av polisens uppgifter om utvecklingen av våldsbrottslighet med knivanvändning påbörjades inom justitiedepartementet år 1978 en kartläggning av de erfarenheter man i andra länder gjort av förbud mot innehav av kniv på vissa platser (riksdagens protokoll den 20 april 1978 nr 125).

Den 28 november 1980 besvarade chefen för justitiedepartementet en fråga om våldsbrottsligheten. Han angav därvid att bekämpande av våldsbrottsligheten är en utomordentligt viktig uppgift. Han uttalade vidare att våldsbrottsligheten inte kan minskas enbart med att polisen får förstärkta resurser. Han pekade i sammanhanget på det allmänna kulturklimatet, alkohol- och narkotikamissbruket (riksdagens protokoll den 28 november 1980 nr 37).

Även från polisens sida har initiativ tagits på området. År 1979 tillsatte

rikspolisstyrelsen en projektgrupp för utredning och förslag till åtgärder med anledning av ökningen av antalet våldsbrott under senare tid, särskilt med avseende på våldet på gator, allmänna platser och allmänna kommunikationsmedel. Projektgruppen avser att redovisa sitt arbete senare i år.

Utskottet har tidigare i år uppmärksammat den utveckling av våldsbrottsligheten som sker i riktning mot att allt grövre våld används (JuU 1980/81:26), och utskottet anser att utvecklingen är utomordentligt oroande. Enligt utskottets mening måste kraftfulla åtgärder sättas in för att bemästra inte minst den våldsbrottslighet som sker med användning av kniv.

Som led i arbete med sådant syfte pågår som nyss sagts olika undersökningar inom bl. a. rikspolisstyrelsen och BRÅ. Även om det som motionärerna anför finns principiella skäl mot att genomföra den tanke som de lanserar är den enligt utskottets mening dock väl värd att prövas i de sammanhang som nyss nämnts. Utskottet utgår från att så kommer att ske utan något särskilt initiativ från riksdagens sida. Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motion 683.

Polismyndighets rätt att besluta om telefonavlyssning

I motion 1182 efterlyses en utredning av möjligheterna att låta polismyndighet i vissa fall själv besluta om telefonavlyssning.

Enligt motionären innebär det förhållandet att bara domstolar kan fatta beslut om telefonavlyssning stora nackdelar för polisens arbete, t. ex. då behov av telefonavlyssning uppstår på en lördag och ett snabbt beslut måste fattas. Enligt motionären kan det t. o. m. tänkas att personer som avser att göra upp om en narkotikaaffär medvetet utnyttjar polisens svårigheter i detta avseende.

Bestämmelser om telefonavlyssning finns i 27 kap. rättegångsbalken samt i lagen (1952: 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål (tvångsmedelslagen), lagen (1969: 36) om telefonavlyssning vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m. m. och lagen (1975: 1360) om tvångsåtgärder i spaningssyfte i vissa fall (spaningslagen). De tre sist nämnda lagarna har tidsbegränsad giltighet. Tvångsmedelslagens och spaningslagens giltighetstid har förlängts t. o. m. utgången av år 1981. Lagen om telefonavlyssning vid förundersökning angående grovt narkotikabrott m. m. gäller t. o. m. utgången av juni 1981.

Regleringen innebär att beslut om telefonavlyssning fattas av domstol. Enligt tvångsmedelslagen äger dock undersökningsledare eller åklagare besluta om telefonavlyssning i vissa brådskande fall.

Den tidigare nämnda tvångsmedelskommittén har i uppdrag att göra en fullständig översyn av i första hand tvångsmedelsregleringen i 27 och 28 kap. rättegångsbalken. Som också har nämnts tidigare utfärdade regeringen i februari 1981 tilläggsdirektiv till kommittén med anledning av en skrivelse från rikspolisstyrelsen till regeringen föranledd av en rapport av

den s. k. SPANARK-gruppen. I denna skrivelse förordade rikspolisstyrelsen bl. a. att det införs en möjlighet för polisen att interimistiskt besluta om telefonavlyssning. Med anledning härav uttalade departementschefen i tilläggsdirektiven att frågan om interimistiska beslut angående telefonavlyssning redan övervägs av tvångsmedelskommittén och att ytterligare direktiv på den punkten således inte behövdes. Vidare pekade departementschefen i sammanhanget på möjligheten att som en tänkbar väg att lösa problemet införa jourtjänstgöring för domare, som då skulle kunna besluta i tvångsmedelsfrågor under tid som ligger utanför normal arbetstid.

Som framgår av vad som nu har sagts är motionsspörsmålet redan uppmärksammat och övervägs av tvångsmedelskommittén. Utskottet avstyrker därför bifall till motion 1182.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsberäkningen*
att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1980/81: 1568 och motion 1980/81: 1573 i denna del (yrkande 1) till *Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 3 305 631 000 kr.,
2. beträffande *förstärkning av kvarterspolis- och områdespolisverksamheten*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1576,
3. beträffande *ekonomisk rotel i Växjö*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 885,
4. beträffande *anmälningar mot polispersonal*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 888,
5. beträffande *förverkande av motorfordon*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1181,
6. beträffande *beslag av kniv*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 683,
7. beträffande *polismyndighets rätt att besluta om telefonavlyssning*
att riksdagen avslår motion 1980/81: 1182.

5. **Lokala polisorganisationen: Utrustning.** Regeringen har under punkt B 5 (s. 37–39) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budgetåret 1981/82 anvisa ett reservationsanslag av 10 478 000 kr.

Motion

I motion 1980/81: 1573 av Lisa Mattson m. fl. (s) hemställs såvitt nu är i fråga att riksdagen till Lokala polisorganisationen: Utrustning för budget-

året 1981/82 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 1 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 11 478 000 kr. (yrkande 2).

Utskottet

Från anslaget bestrids kostnader för utbyte och inköp av inventarier och annan utrustning till framför allt polislokaler. Vidare betalas från anslaget utgifter för bl. a. personlig utrustning till polismän.

Regeringens förslag under denna punkt innebär en minskning av anslaget med sammanlagt omkring 4,8 milj. kr.

Yrkandet i motion 1573 skall ses mot bakgrund av motionärernas önskemål om inrättande av fler tjänster för kvarterspoliserna i storstadsregionerna. I den delen behandlas motionen under p. 4 i detta betänkande. På anförda skäl har utskottet under nämnda punkt avstyrkt bifall till motionen i den delen. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet bifall till motionen också i den del som nu är aktuell.

Regeringens förslag till medelsberäkning under förevarande anslag måste ses mot bakgrund av det ansträngda statsfinansiella läget. Utskottet godtar förslaget.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1980/81: 1573 i denna del (yrkandet 2) till *Lokala polisorganisationen: Utrustning* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 10 478 000 kr.

6. Inköp av motorfordon m. m. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 6 (s. 39–41) och hemställer

att riksdagen till *Inköp av motorfordon m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 43 315 000 kr.

7. Underhåll och drift av motorfordon m. m. m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 7–B 9 (s. 42–44) och hemställer

1. att riksdagen till *Underhåll och drift av motorfordon m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 144 582 000 kr.,
2. att riksdagen till *Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. att riksdagen till *Diverse utgifter* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

8. **Byggnadsarbeten för polisväsendet.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 10 (s. 45–47) och hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polisväsendet inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen.
2. att riksdagen till *Byggnadsarbeten för polisväsendet* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 32 000 000 kr.

Stockholm den 28 april 1981

På justitieutskottets vägnar

BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Åke Polstam (c), Eric Jönsson (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Nygren (s), Lilly Bergander (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Göte Jonsson (m), Helge Klöver (s), Ella Johnsson (c), Karl-Gustaf Mathsson (s), Bonnie Bernström (fp), Stina Eliasson (c) och Sven Munke (m).

Reservationer

1. Kvarterspoliser (punkt 4, mom. 1)

Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Arne Nygren (s), Lilly Bergander (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Helge Klöver (s) och Karl-Gustaf Mathsson (s) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Utskottet, som" och som slutar med "i denna del" bort ha följande lydelse:

Insatser mot den sociala utslagningen måste göras på en bred front. Inte minst viktigt är det med åtgärder som är inriktade på ungdomar som befinner sig i brottsbenägna miljöer och andra som befinner sig i riskzonen för att bli kriminella. I detta sammanhang fyller kvarterspolisen en viktig uppgift, särskilt i storstadsregionerna. Enligt utskottets mening hör kvarterspolisverksamheten till de verksamhetsområden som måste prioriteras även i ett bekymmersamt statsfinansiellt läge. Utskottet förordar därför att utbyggnaden av kvarterspolisverksamheten fortsätter även nästa budgetår och att medel anslås för att inrätta trettio nya tjänster för kvarterspoliser i storstadsregionerna.

dels att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsberäkningen*
att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med avslag på motion 1980/81: 1568 och med bifall till motion 1980/81: 1573 i

denna del (yrkande 1) till *Lokala polisorganisationen: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 3 309 131 000 kr.

2. Kvarterspolis (punkt 5)

Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Arne Nygren (s), Lilly Bergander (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Helge Klöver (s) och Karl-Gustaf Mathsson (s) anser under förutsättning av bifall till reservation 1

dels att den del av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Yrkandet i" och som slutar med "godtar förslaget" bort ha följande lydelse:

Under punkt 4 ovan har utskottet förordat att medel anslås för att inrätta trettio nya tjänster för kvarterspolismän i storstadsregionerna. I följd härav bör också, såsom har föreslagits i motion 1573, utrustningsanslaget räknas upp. Det ökade medelsbehovet kan såsom motionärerna gjort beräknas till 1 000 000 kr. Utskottet tillstyrker således bifall till motionen i berörd del.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motion 1980/81: 1573 i denna del (yrkande 2) till *Lokala polisorganisationen: Utrustning* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 11 478 000 kr.

RIKSPOLISSTYRELSEN

YTTRANDE

1981-04-03

*Riksdagens Justitieutskott***Yttrande med anledning av vissa uppgifter om den särskilda polisverksamheten i riksdagsmotionerna 1980/81: 514 och 1980/81: 891****Allmänt**

Den organisationsform som föreslagits i styrelsens interna översyn är i sin helhet genomförd. Styrelsen har också genomfört de förändringar som redovisats i skrivelse till regeringen avseende styrelsens sammanträden i plenum och lekmanaledamöternas möjligheter i övrigt till ökad insyn i verksamheten.

De samtidigt framförda förslagen till ändringar i 1973 års föreskrifter om principerna för registrering m. m. kommer enligt vad styrelsen erfarit att beaktas vid utfärdande inom den närmaste tiden av två nya förordningar.

Den interna utbildningen är f. n. föremål för revidering och anpassning till högskolesystemet med den i översynen fastställda målsättningen. De förändringar som kommer att vidtagas beräknas genomföras under kommande budgetår. Samtidigt beräknas några befattningshavare kunna beredas möjlighet till studier vid universitet eller annan högskola.

Rekryteringsrutinerna har omarbetats i sin helhet i enlighet med de bestämmelser som anges i JuU 1979/80: 3 sid 8. Särskild hänsyn har därvid tagits till den särskilda juristkommissionens överväganden och förslag vad avser möjligheterna att vid rekrytering hindra försök till infiltration.

I översynen redovisades olika möjligheter att driva verksamheten öppnare. Bl. a. förordades ökade kontakter med länspolischeferna och polismästarna med viss information till ledamöterna i polisstyrelserna. Styrelsen överväger nu att utvidga informationen till länspolischeferna att regelmässigt också omfatta uppgifter som inhämtats inom länet och som avser införas i avdelningens register. Ett sådant förfarande skulle enligt styrelsens mening tillgodose de krav på ett ökat deltagande från länspolischefernas sida i den särskilda polisverksamheten som redovisas i proposition 1980/81: 13.

Personalkontrollen

Den nuvarande personalkontrollen, dvs. statliga verks och myndigheters möjlighet att i samband med tillsättning av tjänster av betydelse för rikets säkerhet inhämta uppgifter ur polisregister, regleras genom 1969 års

personalkontrollkungörelse. Där i stadgas bl. a. att personalkontroll får företas endast beträffande tjänster inplacerade i skyddsklass. Detta syftade bl. a. till att söka nedbringa antalet personalkontroller. P. g. a. bestämmelsernas alltför allmänna utformning har emellertid den åsyftade restriktiviteten inte åstadkommit. Antalet skyddsklassplacerade tjänster är, enligt styrelsens mening, fortfarande alltför stort. Med hänsyn till det ingrepp i den personliga integriteten som personalkontrollen innebär är det viktigt att den begränsas till de tjänster som verkligen är av betydelse för rikets säkerhet.

På grund av här relaterade förhållanden initierade styrelsen under föregående år hos regeringen en översyn av personalkontrollbestämmelserna med huvudsaklig målsättning att åstadkomma en minskning av skyddsklassplacerade tjänster. I skrivelse den 10 januari 1980 erhöll styrelsen regeringens uppdrag att verkställa en utredning med sagda inriktning.

Den, med anledning av uppdraget, tillsatta arbetsgruppen har i dagarna avslutat sitt arbete. Det förslag man avser att presentera, innebär i korthet att

a) förutsättningarna för inplacering i skyddsklass konkretiseras på ett sådant sätt att antalet tjänster nedbringas i förhållande till nuläget,

b) skyddsklass 1 indelas i 1 A och 1 B, varvid de ur säkerhetssynpunkt mest kvalificerade tjänsterna inplaceras i skyddsklass 1 A,

c) personalkontroll i skyddsklass 1 A fördjupas i enlighet med intentionerna hos den parlamentariska nämnden i Wennerström-affären och juristkommissionen i Bergling-ärendet.

Såsom erfarenheten visat är infiltration en ytterst effektiv och därmed farlig del av den mot vårt land och dess demokratiska statsskick riktade subversiva verksamheten. Skyddet mot infiltration är därför av väsentlig betydelse för våra möjligheter att med någon framgång kunna bekämpa den säkerhetshotande verksamheten. De intressen som står på spel är av sådan avgörande vikt att den enskilda människans integritet ibland kan komma att få stå tillbaka. Viktigt är emellertid att detta sker endast när det kan anses oundgängligen nödvändigt. Personalkontrollen, som ett led i infiltrationsskyddet, är därför omgiven av en omfattande kontroll syftande till att endast uppgifter, som i det enskilda fallet kan antas vara av betydelse för anställningsmyndighetens säkerhetsmässiga ställningstagande, utlämnas. I detta avseende synes den nuvarande personalkontrollkungörelsen fylla alla rimliga krav. Arbetsgruppen har inte heller funnit anledning föreslå annat än marginella ändringar i dessa delar.

Beträffande de s. k. "affärer" som i olika omgångar presenterats i massmedia och där personalkontrollen angripits, förtjänar i detta sammanhang påpekas att de granskningar, som i efterhand gjorts, i intet fall givit anledning till anmärkning mot rikspolisstyrelsens sätt att handlägga dessa ärenden. Detta hindrar dock inte att styrelsen ständigt är uppmärksam på förhållanden som berör personalkontrollen och dess tillämpning.

Diarieföring m. m.

Påståendet att säkerhetsavdelningens informationsutbyte till betydande del rör politiska flyktingar i Sverige är felaktigt. I motsats till vad som sägs utgör antalet ärenden av den påstådda arten en försvinnande liten del i den utländska korrespondensen. Dessutom är inflödet av ärenden totalt sett betydligt större än utflödet.

Det ligger i sakens natur att informationsutbyte inte sker med en politisk flyktings hemland. Ej heller utlämnas uppgifter från svensk sida om politiska flyktingar till andra länders säkerhetstjänster. Relationerna mellan säkerhetstjänsterna är bilaterala. Regeln är att informationsutbyte, eller utlämnande, inte får ske till ett land via ett annat land. Brott mot den s. k. tredjelandsprincipen medför att informationsutbytet genast upphör.

Säkerhetsavdelningen har inte någonsin utlämnat material till grekisk myndighet såsom påstått i flera sammanhang. Det är för avdelningen känt att en person med grekisk anknytning varit föremål för tullvisitation vid utresa från Sverige 1971, sedan tips influtit till avdelningen att olaga vapenutförsel kunde misstänkas. Vid tullkontrollen påträffades inget som kunde tyda på olaga utförsel. Senare har avdelningen erhållit kännedom om att samma person i Grekland lagförts för olaga vapeninförsel. I detta sammanhang kan konstateras, att felaktiga och missvisande uppgifter från förre kriminalkommisarien vid säkerhetsavdelningen, Melker Berntler, beklagligtvis blivit till fakta i riksdagen och inför allmänheten.

Säkerhetsavdelningens utlämnande av uppgifter till utländska säkerhetstjänster är föremål för tillsyn av rikspolisstyrelsens parlamentariska ledamöter, justitiekanslern och riksdagens ombudsmän. Den s. k. Bergling-kommissionen hade för sitt uppdrag erforderlig insyn i verksamheten beträffande utländska kontakter.

Samtliga ärenden som inkommer till säkerhetsavdelningen diarieförs. För den utländska korrespondensen finns ett särskilt diarium.

Enligt internationella konventioner, till vilka Sverige anslutit sig, stadgas förebyggande samarbete i frågor som t. ex. rör terrorism, tagande av gisslan m. m. . särskilt genom att de fördragsslutande staterna skall vidtaga åtgärder för att förhindra sådan brottslighet samt genom att utbyta upplysningar i brottsförebyggande syfte. (Se t. ex. SÖ 1980: 26.)

Om, som motionärerna föreslår, den parlamentariska instansen först skall godkänna varje utlämnande av uppgifter till utländsk säkerhetstjänst kan detta få ödesdigra följder. Ett terroristdåd skulle sålunda kunna utföras i annat land utan att dessförinnan ha kunnat förhindras om utlämnande av uppgift som inkommit till säkerhetsavdelningen skulle anstå till dess styrelsen sammanträder i plenum. Ett sådant förfarande kommer att allvarligt skada förtroendet för svenska statsorgan och myndigheter. Likaså skulle ett godkännandeförfarande med inbyggt dröjsmålsrekvisit komma att innebära ett brott mot internationella konventioner.

Rikspolisstyrelsen hemställer att de i motionerna framförda förslagen icke bifalles.

RIKSPOLISSTYRELSEN

Holger Romander

S-Å Hjälmoth